Lietas arhīva Nr. C-0798-22/1
ECLI:LV:RIRT:2022:0601.C33346921.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2022.gada 1.jūnijā

Rīgas rajona tiesa,
tiesnese Elita Stivriņa,
tiesas sēžu sekretārs Edgars Kārlis Graudiņš,
piedaloties prasītājas pārstāvim zvērinātam advokātam Rolandam Neilandam, pārstāvim /pers. A/,
atbildētājam /pers. F/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. F/ par robežu pārbaudi.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja/pers. C/ 2021.gada 17.martā cēla Rīgas rajona tiesā prasību pret atbildētāju /pers. F/ par robežu pārbaudi.

Prasītāja lūdz tiesu:

· Pārbaudīt zemesgabala /adrese A/, kadastra apzīmējums /kadastra numurs A/, un zemesgabala /adrese B/, kadastra apzīmējums /kadastra numurs B/, kopējo robežu.

· Noteikt abu zemesgabalu ar kadastra apzīmējums /kadastra numurs A/un kadastra apzīmējums /kadastra numurs B/kopējo robežu atbilstoši sertificēta mērnieka /pers. D/ 2020.gada 28.decembra robežu neatbilstības novēršanas aktā norādītajam robežu neatbilstības risinājumam, nosakot robežu no robežzīmes uz robežzīmi robežposmā 5-6-7, atbilstoši koordinātām /koordinātas/ koordinātu sistēmā, kas norādītas Robežas neatbilstības novēršanas akta "Robežu shēmā", kā arī 2021.gada 4.janvāra darbu pārtraukšanas akta pielikumā "Strīdus robežpunktu Rp5; Rp6; Rp7 piesaistes abriss un novietojuma koordinātas /koordinātas/".

· Piedzīt no atbildētāja tiesas izdevumus un ar lietas vešanu saistītos izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] Prasītājai pieder nekustamais īpašums "/Nosaukums A/", /Pagasta nosaukums/ pagastā, /Novada nosaukums/ novadā, kadastra numurs /kadastra numurs A/, ierakstīts /Pagasta nosaukums/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, kas sastāv no četriem zemesgabaliem ar kopējo platību 5,07 ha. Minētā īpašuma sastāvā ietilpst zemesgabals /adrese A/, kadastra apzīmējums /kadastra numurs A/(turpmāk arī nekustamais īpašums /adrese A/), kura platība saskaņā ar zemesgrāmatas un kadastra datiem ir 0,5 ha, uz kura atrodas divas ēkas – dzīvojamā māja ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A1/un saimniecības ēka ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A2/. Prasītājas īpašuma tiesības nostiprinātas zemesgrāmatā /datums A/, pamatojoties uz zvērinātas notāres /datums B/izdoto mantojuma apliecību.

[1.2] Atbildētājam pieder nekustamais īpašumus /adrese B/, kadastra numurs /kadastra numurs B/, ierakstīts /Pagasta nosaukums/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/, kas saskaņā ar zemesgrāmatas ierakstiem sastāv no zemesgabala 0,3 ha platībā (turpmāk arī nekustamais īpašums /adrese B/).

Uz zemesgabala atrodas dzīvojamā māja ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs B1/, un trīs nedzīvojamas ēkas (kadastra apzīmējums /kadastra numurs B2/, /kadastra numurs B3/, /kadastra numurs B4/), kas nav ierakstītas zemesgrāmatā.

[1.3] Prasītājai piederošais nekustamais īpašums /adrese A/ rietumu pusē robežojas ar atbildētājam piederošo nekustamo īpašumu /adrese B/. Nevienam īpašumam nav veikta kadastrālā uzmērīšana, t.i., robežas nav instrumentāli uzmērītas, bet tikai ierādītas. Daļa no robežzīmēm ir iznīcinātas, līdz ar to nekustamo īpašumu robeža šobrīd ir tiesiski nenoteikta.

Atbildētājs ir patvaļīgi pārvietojis nekustamā īpašuma /adrese B/ žogu uz ceļa un prasītājas nekustamā īpašuma /adrese A/ pusi. Starp pusēm ir strīds par kopējo robežu.

[1.4] 2020.gada 7.oktobrī prasītāja saņēma atbildētāja vēstuli, ka no 2020.gada 26.oktobra tiks slēgta pašreizējā iebrauktuve nekustamajā īpašumā /adrese A/. Prasītāja ir sapratusi, ka atbildētājs plāno slēgt iebrauktuvi prasītājai, kura vēsturiski ir pastāvējusi.

2020.gada 12.oktobrī prasītāja noslēdza līgumu ar SIA "METRUM C" par robežu kadastrālo uzmērīšanu, lai nodrošinātu neatbilstības novēršanu.

[1.5] Prasītāja paskaidro, ka viņas mātei /pers. E/ ar 1985.gada 26.oktobra Zemes otrējās lietošanas tiesību Aktu Nr./numurs C/ (turpmāk arī Akts Nr./numurs C/) nodots lietošanā zemesgabals 0,5 ha platībā, kurā norādītas nekustamā īpašuma /adrese A/ robežas. 1991.gada 11.martā /pers. E/ iesniedza pieprasījumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. Ar /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padomes 1992.gada 31.marta lēmumu Nr./numurs D/ /pers. E/ nolemts piešķirt pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām zemi zemnieku saimniecības "/Nosaukums A/" veidošanai. 1992.gada 22.decembrī ar lēmumu Nr./numurs E/ tika nolemts piešķirt vēl papildus zemi. Prasītājai dabā ir ierādītas piešķirtās zemes robežas, par ko sastādīts zemes robežas ierādīšanas akts, no kura redzams, ka zemesgabala robeža ar atbildētājam piederošo zemesgabalu /adrese B/ nolikta pa ceļa vidu.

Ar /Pagasta nosaukums/ pagasta padomes 2005.gada 19.augusta lēmumu nolemts /pers. E/ papildus piešķirt pastāvīgā lietošanā zemesgabalu ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs C/, ar platību 0,095 ha. Arī šim zemesgabalam robeža noteikta pa ceļa vidu, bet kadastrāli to uzmērot pieļaut kļūda, iemērot vien 0,07 ha.

[1.6] Atbildētāja tēvam /pers. F/ zeme piemājas saimniecības veidošanai 0,3 ha platībā tika piešķirta pastāvīgā lietošanā ar /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padomes 1993.gada 15.decembra lēmumu Nr./numurs F/. 1994.gada 9.martā zemes robežas ierādītas dabā. Robeža ar saimniecību "/Nosaukums A/" noteikta pa ceļa vidu.

[1.7] No 1994.gada 9.marta zemes robežu ierādīšanas akta un sertificēta mērnieka /pers. G/ 2017.gada 25.augusta sagatavotā situācijas plāna ir redzams, ka zemesgabala /adrese B/ robeža gar /Nosaukums B/ ielu no sākotnējiem 25 metriem paplašināta uz 26,17 metriem. Turklāt austrumu pusē īpašums veido izliekumu uz prasītājas īpašuma pusi. Robežu vairs neveido taisna līnija.

[1.8] Visos zemes robežu dokumentos – gan 1992.gada 20.novembra /adrese A/ zemes robežu ierādīšanas aktā, gan 1994.gada 9.marta /adrese B/ zemes robežu ierādīšanas aktā, gan 2006.gada 28.marta prasītājas zemesgabala, ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs C/zemes robežu plānā – ir

norādīts, ka robeža starp zemesgabaliem /adrese B/ un /adrese A/ noteikta pa ceļa vidu. Ceļš ir saglabājies tikai daļēji – daļā, kas ir tuvāk ielai. Daļā, kas ir tuvāk Daugavai, tas ir iznīcināts un pēc tā vairs nevar vadīties.

No 1985.gada 26.oktobra Akta Nr./numurs C/ ir redzams, ka zemesgabala /adrese A/ robežas noteiktas gar ceļu ar /adrese B/, kas savukārt iet gar kraujas malu, kas atrodas zemesgabalā /adrese A/. No fotoattēla, kas uzņemts 2017.gada vasarā, ir redzams, ka atbildētājs žogu uzlicis ne savā ceļa pusē vai tam pa vidu, bet tieši gar kraujas malu. Prasītāja norāda, ka ceļš nevarēja atrasties uz kraujas.

[1.9] Mērnieks /pers. D/ 2020.gada 15.decembrī ir sagatavojis atzinumu par robežas neatbilstību. Mērnieks konstatējis, ka zemes vienības /adrese A/ robežas, kuras /Pagasta nosaukums/ pagasta Zemes reformas 1992.gada zemes ierīcības projektā attēlotas ar projekta nr./numurs G/, 1992.gada 20.novembrī nav ierādītas atbilstoši projektētajām robežām līdz /Nosaukums C/ ūdens līmeņa robežai. Arī uzmērāmās zemes vienības /kadastra numurs A/ /adrese A/ zemes robežu plāns nav izgatavots atbilstoši zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktā norādītajām robežas nosacījumam (par ceļa vidu). Mērnieks secinājis, ka gan /adrese B/, gan /adrese A/ zemes robežu plāni nav izgatavoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

[1.10] 2020.gada 28.decembrī notika robežu neatbilstību novēršanas darbi. Robežu neatbilstības aktā mērnieks ir norādījis risinājumu – bijušā ceļa ass novietojums nosakāms, konstatēto nesaisti (lineāro pārklāšanos) – aptuveni 1,9 metri pie apvidū neesošās robežzīmes 1 sadalot uz pusēm, robežzīme 1 netiek atjaunota. Novēršot robežu neatbilstību šajā robežposmā, zemes vienības /kadastra numurs A/ platība palielinās aptuveni par 0,016 ha, Robežposmā 5-6-7, ierīkotas robežzīmes un robeža tiek noteikta no robežzīmes uz robežzīmi. 2021.gada 4.janvārī mērnieks sastādīja darbu pārtraukšanas aktu.

[1.11] Prasība pamatota ar Civillikuma 927., 1036., 1039., 1042.pantu, Ministru kabineta noteikumu "Zemes kadastrālās uzmērīšanas noteikumi" 101.punktu.

[2] Atbildētājs sniedza paskaidrojumu, kurā prasību neatzina, norādot, ka prasība nav pamatota.

Atbildētājs norāda, ka zemes vienībai /adrese A/ (kadastra numurs /kadastra numurs A/) 1962.gadā apbūves laukuma kopējā platība ir 0,3 ha, zemesgabala izmēri ir 35,6 m platumā gar /Nosaukums B/ ielu un Daugavas pusē un 84,2 m garumā atbildētājam piederošā īpašuma pusē. Prasītājas mātei /pers. E/ 2006.gadā /Novada nosaukums/ novada pašvaldība piešķīra papildu zemes vienību ar kadastra numuru /kadastra numurs C/, kura tika uzmērīta.

[2.1] Mērnieka /pers. D/ 2021.gada 15.decembra robežu neatbilstības shēmā zemesgabalam ar kadastra numuru /kadastra numurs A/Aktā Nr. /numurs C/ norādītais robežpunkts /Nosaukums B/ ielas pusē ir attēlots ar punktu Nr.70 mc, tas atbilst 1985.gada plānam un tie ir 39 m. Izmēri zemesgabalam ar kadastra numuru /kadastra numurs A/ 1985.gada shēmā ir attēloti 39 m, bet faktiski zemesgabala ar kadastra numuru /kadastra numurs A/žogs ir novietots uz atbildētājam piederošā /adrese B/ zemesgabala pusi vēl par 0,71 m, kas ir redzams mērnieka /pers. D/ 2020.gada 28.decembra veidotajā un Atzinumam par robežas neatbilstību pievienotajai robežu neatbilstības shēmā — blakus punktam 70 mc.

Prasītājas īpašuma robežzīmes kupica atrodas vairāku metru attālumā no atbildētāja pagaidu sētas. Sēta atrodas 1994.gada 9.marta Zemes robežu ierādīšanas akta plāna precīzās robežās gar shematiski attēloto ceļu un arī tālu no 1985.gada 26.oktobra Aktā Nr./numurs C/ norādītajām robežām.

[2.2] Atbildētāja nekustamajam īpašumam /adrese B/ nepastāv ne servitūti, ne arī apgrūtinājumi par labu prasītājai. Atbildētājam nav jānodrošina piekļuve prasītājas īpašumam pa atbildētāja īpašumu. /Novada nosaukums/ novada būvvalde jau iepriekš ir norādījusi prasītājai, ka bijušajam īpašniekam /pers. F/ piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese B/ nav apgrūtinājumu attiecībā uz piekļūšanu prasītājas īpašumam ar kadastra numuru /kadastra numurs A/.

[2.3] 1992.gada 20.novembra Zemes robežu ierādīšanas aktā redzamajā plānā ceļa platumam ir jābūt 6 m. Krustojums minētajā aktā ir simetrisks un neatbilst reālajai situācijai, jo jau 1985.gadā prasītājas īpašuma robeža tika pārcelta par 3,4 m. Tātad pusi no attēlā redzamā shematiskā ceļa prasītāja jau bija pievienojusi savam zemesgabalam. Pašreizējo nobīdi no robežzīmēm var redzēt pēc kupicas. Vienīgā abpusēji parakstītā vienošanās, kura noteica zemesgabalu robežas starp īpašumiem /adrese B/ un /adrese A/ pa "nosacīto ceļa vidu", bija 1994.gada 9.martā, kura dažādu apsvērumu dēļ arī netika nostiprināta Zemesgrāmatā. 1962.gada 17.novembra apbūves laukuma plānā ceļa (ielas) platums bija shematiski uzzīmēts 12 m platumā un 84,2 m garumā. Kad /Nosaukums B/ ielas pēdējam neiemērītajam gabalam – /adrese B/, iemērīja robežas dabā, ceļš platumā samazinājās no 12 m uz 6 m. Prasītājas iesniegtajos dokumentos pie otrreizējās īpašnieku maiņas 1985.gadā no ceļa platuma jau noņemti 3,4 m un zemesgabals ar kadastra numuru /kadastra numurs A/pagarināts par 14,8 m (sk. pielikumu Nr. 1 un Nr. 5) un vēl palielināta platība gandrīz divkārt no 0,3 ha uz 0,5 ha.

[2.4] Zemesgabals ar kadastra numuru /kadastra numurs C/nav iemērīts līdz ūdens līnijai un 1962.gada plānā ir redzams, ka norādītajam gabalam 1985.gadā trūkst 14,8 m gara josla uz /Nosaukums B/ ielas pusi, kas pievienota "lielajam zemesgabalam" ar kadastra numuru /kadastra numurs A/. 1962.g. plānā ir redzams, ka zemesgabals ar kadastra numuru /kadastra numurs A/beidzas pie krotes 84,2 m atzīmes un minētais zemesgabals ar kadastra numuru /kadastra numurs C/iet sašaurinājumā (sk. pielikumu Nr. 21). Zemegabals ar kadastra numuru /kadastra numurs C/ir šaurāks, jo robeža iet pa kroti uz dabā esošu kupicu, kas ir digitāli uzrādīta ar skaitli 10 un dabā atrodama un digitāli iemērīta, zemesgabala platums kupicas vietā sasniedz 34,96 m.

Prasītājas īpašuma robeža iet taisnā līnijā no /Nosaukums B/ ielas uz digitāli iemērītā zemesgabala /kadastra numurs C/ robežzīmi un tālāk taisnā līnijā līdz ūdens robežai, kas varētu arī attēlot 1985.gada robežu kontūras. Šā brīža /adrese A/ īpašuma žogs, neatbilst arī 1985.gada plānā norādītajiem 39 m, jo ir novietots jau 39,71 atzīmē.

Strīdus situācijā ir jāņem vērā ne tikai /adrese B/, bet arī /adrese A/ sākotnējais plāns. Vadoties pēc vienlīdzības principa, kā arī, ja /adrese B/ īpašuma robeža pirms zemes reformas bija 25 m plata, tad arī prasītājas īpašumam /adrese A/ pēc sākotnējā plāna tā bija 35,6 m. Neatbilstība atbildētāja īpašumam ir 1,17 m, bet prasītājas īpašumam neatbilstība jau sasniedz 4,11 m.

[2.5] 1985.gada 26.oktobra Aktā Nr./numurs C/ jēdziens "ceļa vidus" nemaz nav minēts. Ceļš pastāv tikai shematiski. Prasītāja ceļu likvidēja jau 1985.gadā, paplašinot savu īpašumu uz tā rēķina. Prasītājai vienīgais servitūts ir "mazajam gabalam", kas vadoties pēc 1985.gada plāna, pilnībā iekļaujas viņas pašas īpašumā un neskaitās apgrūtinājums atbildētājam. Balstīties uz 1992.gada shēmu ir nekorekti, jo tā pilnībā neatbilst pašreizējai /adrese A/ aizņemtajai platībai.

Vienīgā abpusēji parakstītā vienošanās, kura noteica zemesgabalu robežas starp īpašumiem /adrese B/ un /adrese A/ pa "nosacīto ceļa vidu", bija 1994.gada 9.martā. Ceļu, kāds tas ir šobrīd, izveidoja atbildētājs sava īpašuma teritorijā paša rokām. Nekustamā īpašuma /adrese B/ robeža pirms zemes reformas bija 25 m, tad arī prasītājas īpašumam /adrese A/ pēc 1962.gada plāna ir 35,6 m. Prasītājas foto galerijā tas uzskatāmi redzams, ka ceļa kā tāda nav un tas arī neskaitās ceļš, jo īpašumu robežas sakļaujas.

Ja nekustamā īpašuma /adrese B/ sākotnējais zemesgabala izmērs ir 25 m, tad pieskaitot 3,4 m 1985.gada 26.oktobra Akta Nr./numurs C/ plānā tam būtu jābūt 28,4 m, vai kā prasītāja jau aizņēmusi šobrīd, palielinot sava zemesgabala platumu par jau 4,11 – atbildētāja zemesgabala platumam ir jābūt 29,11 m.

[2.6] Nekustamā īpašuma /adrese B/ pagaidu sēta ir uzstādīta saskaņā ar 1994.gada 9.marta vienošanos un nekādi neskar nekustamā īpašuma /adrese A/ robežas, kas ar kupicu nostiprinātas dabā. Prasītājas uzrādītais attēls Nr.6 pierāda tikai to, ka robeža pilnīgi noteikti atbilst prasītājas 1985.gada 26.oktobra Akta Nr./numurs C/ plānam. Arī šajā variantā robeža nav šķērsota, jo prasītājas zemesgabala robeža iet gar /adrese B/ ceļu un /adrese A/ kraujas malu.

Vēsturiski ceļš ir pastāvējis tikai shematiski. /adrese A/ plānā. Zemes vienības ar kadastra numuru /kadastra numurs A/sākotnējais vēsturiskais plāns ir izveidots 1962.gadā un tas ir atskaites punkts, no kura būtu jāskaita katrs robežas pārcelšanas gadījums /adrese A/.

/pers. D/ mērīšanā izmantoja tikai /adrese B/ sākotnējā plāna attālumus, bet /adrese A/ īpašumu robežas netika pārmērītas.

[2.7] Lai robežas tiktu noteiktas taisnīgi, ir jāņem vērā visu trīs zemesgabalu (/kadastra numurs A/, /kadastra numurs C/ un /kadastra numurs B/) sākotnējās robežas, nevis tikai divu zemesgabalu robežas, robeža ir jānoliek līdz pašai ūdens līnijai starp trīs zemesgabaliem. Tāpat /pers. D/ pilnīgi ignorēja digitālo kupicu atrašanās vietas, jo mērīja atzīmes ar metra mēru, vizuāli vadoties pēc atbildētāja zemes trapeces platības, pilnībā ignorējot sākotnējo plānu /adrese A/. Prasītājas zemesgabalam ar kadastra numuru /kadastra numurs C/ceļa vidus jau tika noteikts pēc prasītājas pieprasījuma un kadastrāli iemērīts 2006.gada 28.martā, tāpat dabā atrodama kupica ar ciparu 10. Īpašumam /adrese A/ Aktā Nr./numurs C/ ir noteikta īpašuma robeža, kas jau sevī iekļauj 3,4 m shematiskā ceļa platuma un arī zemesgabala /kadastra numurs C/ ceļa platuma 4,04 m robežas.

Prasības par robežu pārbaudīšanu mērķis ir noteikt nevis jaunas robežas, bet gan īstās un pareizās robežas. Atbildētājs uzskata, ka prasītājas prasība nav pamatota un tā ir noraidāma pilnībā, jo robeža ir noteikti jānosaka visā tās garumā no /Nosaukums B/ ielas līdz pašai ūdens līnijai taisnā līnijā starp visiem trijiem zemesgabaliem.

[3] Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis norādīja, ka prasību uztur. Paskaidroja, ka prasība ir sagatavota atbilstoši robežu pārbaudes aktam un robežu neatbilstības novēršanas aktam no 5.robežpunkta līdz 7.robežpunktam. Par 5.robežpunktu nav bijuši strīdi un tas vēsturiski skaitās kā ceļa vidus. No fotogrāfijām ir redzams, ka vēsturiski 1980.gados no baltās ēkas malas iet žogs uz leju. Tajā brīdī žogs bija uzlikts tajā pusē, kas pieguļ nekustamajam īpašumam /adrese B/. Ceļš gāja uz leju, bet krauja tika izšķūrēta 2017.gadā. Šobrīd ceļš neatrodas tajās robežās kā tas bija vēsturiski. Dabā nav iespējams noteikt vēsturisko robežu. Uzskata, ka nav pamatoti izmantot 1962.gada plānu.

[4] Atbildētājs tiesas sēdē prasību neatzina un sniedza paskaidrojumu, norādot, ka prasību neatzīst. Paskaidroja, ka iela agrāk bija 12 metri. Kupicas nav bijušas, jo tā bija plānota pašvaldības iela, ka 1985.gadā likvidēja un zemesgrāmatā ierakstīja, ka īpašumi sakļaujas.

Paskaidroja, ka mērnieks /pers. D/ mērīja no kaimiņu robežas, kur atrodas kupica. Atbildētājs uzskata, ka mērnieks nav ņēmis vērā 1962.gada apbūves laukuma plānu.

Atbildētāja ieskatā prasītāja jau šobrīd ir nobīdījusi sava īpašuma robežu uz atbildētāja īpašuma pusi, kā arī uz ielas pusi. Sākotnēji 1962.gadā iela starp pušu īpašumiem bija plānota 12 m. Uzsvēra, ka, pievienojot prasītājas zemesgabalam mazo zemesgabalu, ir veikta uzmērīšana un uzstādīta kupica.

Motīvu daļa

[5] Lietā nav strīda, ka /pers. C/ pieder nekustamais īpašums "/Nosaukums A/" ar adresi "/Nosaukums A/", /Pagasta nosaukums/ pagasts, /Novada nosaukums/ novads, kadastra numurs /kadastra numurs A/. Nekustamā īpašuma sastāvā ir arī zemesgabals ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/, kura platība ir 0,5 ha (lietas 13.lapa). Šajā zemesgrāmatas nodalījumā ir ieraksts, ka pirms /pers. C/ šā nekustamā īpašuma īpašniece ir bijusi /pers. E/. Lietā nav strīda, ka prasītāja īpašuma tiesības ir ieguvusi mantojuma kārtībā /datums B/.

Saskaņā ar Informatīvo izdruku no Kadastra informācijas sistēmas zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/adrese ir /adrese A/ (lietas 16.lapa). Arī kadastra informācijā, kas sagatavota atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 85.pantam, ir norādīts, ka zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/adrese ir /adrese A/ (lietas 19. – 21.lapa).

[6] Lietā nav strīda, ka nekustamais īpašums /adrese B/, kadastra numurs /kadastra numurs B/, pieder atbildētājam /pers. F/ (lietas 31.lapa). Zemesgabala platība ir norādīta 0,3 ha. Šajā zemesgrāmatas nodalījumā ir ieraksts, ka atbildētājs šo nekustamo īpašumu ir ieguvis mantojuma kārtībā no /pers. F/ /datums C/.

No Informatīvās izdrukas no Kadastra informācijas sistēmas izriet, ka zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs B/un adresi /adrese B/, īpašnieks ir /pers. F/.

[7] Puses apliecina, ka viņu zemes īpašumi ir blakus stāvoši un sakļaujas, bet starp pusēm ir strīds par robežu.

Ja starp īpašniekiem pastāv strīds par blakus esošo zemes gabalu robežām, kuras ir nenoteiktas vai nezināmas (piem., robežzīmes pārvietotas citur vai izzudušas, zemes robežu plāns sastādīts nepareizi, kaimiņi nevar vienoties par robežlīnijām), viņiem ir tiesība celt prasību par robežu pārbaudīšanu (sk.: *A.Grūtups, /pers. F/. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. TNA Rīga,2002., 201.lapa*).

Prasītāja, kura ir nekustamā īpašuma /adrese A/, īpašniece, ir cēlusi prasību par robežu pārbaudi, norādot, ka pušu zemesgabali robežojas un nevienam zemesgabalam nav veikta kadastrālā uzmērīšana.

Tiesa konstatē, ka, kaut arī abu zemesgabalu īpašnieku zemesgrāmatu nodalījumos ir norādīta zemesgabala platība, vienlaikus ir veikts ieraksts, ka izpildot kadastrālo uzmērīšanu, zemes kopplatība var tikt precizēta. Līdz ar to zemesgabalu robežlīnijas noteikšanai par atskaites punktu nevar ņemt zemesgabalu platību, jo nav veikta kadastrālā uzmērīšana un platība nav precizēta.

[8] Prasītāja 2020.gada 12.oktobrī ir noslēgusi Līgumu par zemes robežu kadastrālo uzmērīšanu ar SIA Metrum C (lietas 70.lapa).

2020.gada 15.decembrī ir sagatavots Atzinums par robežas neatbilstību (par zemes vienību /kadastra numurs A/, /kadastra numurs B/ un /kadastra numurs D/ zemes robežu plānos attēloto robežu savstarpējo neatbilstību) (turpmāk – Atzinums par robežas neatbilstību).

Atzinumā norādīts, ka zemes vienības /kadastra numurs B/ (/adrese B/) aktuālais Zemes robežu ierādīšanas akts sastādīts 1994.gada 9.martā. Zemes vienības ierādīšanas lietā nav ievietots pašvaldības lēmuma grafiskais pielikums par piešķirtās zemes novietojumu un robežpunktiem. Aktā norādīts, ka visas robežzīmes nostiprinātas ar metāla cauruļu sētas stabiem. Robežposmā 1 – 5 ar z.v. /kadastra numurs A/ (īpašums /adrese A/) un ka robeža iet par ceļa vidu līdz krustojumam ar ūdens līniju (lietas 77.lapa).

Atzinumā mērnieks ir konstatējis: "Zemes vienības /kadastra numurs A/ (saimniecība "/Nosaukums A/", /adrese A/) robežas, kuras /Pagasta nosaukums/ pagasta Zemes reformas 1992.gada zemes ierīcības projektā attēlotas ar projekta Nr./numurs G/, 1992.gada 20.novembrī nav ierādītas atbilstoši projektētajām robežām līdz /Nosaukums C/ ūdens līmeņa līnijai. Atbilstoši Zemes reformas 1992.gada zemes ierīcības projektā attēlotajam, robeža, kas virzīta uz /Nosaukums C/ pusi, attēlota pa ceļa vidu. Arī uzmērāmās z.v. /kadastra numurs A/ (/adrese A/) zemes robežu plāns nav izgatavots atbilstoši Zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktā norādītajam robežas nosacījumam (pa ceļa vidu) robežposmā ar robežojošo z.v. /kadastra numurs B/ (/adrese B/), lai gan 1994.gada 9.martā, ierādot z.v. /kadastra numurs B/ (/adrese B/) robežas, abu robežojošo zemes vienību lietotāji ir saskaņojoši robežu pa ceļa vidu. Atbilstoši zemes robežu plānos attēlotajai robežu novietojuma situācija veidojas starpgabals." Tāpat mērnieks ir secinājis, ka gan /adrese B/, gan /adrese A/ zemes robežu plāni nav izgatavoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

2020.gada 28.decembrī mērnieks /pers. D/ ir sastādījis Robežu neatbilstības novēršanas aktu zemes vienībai /kadastra numurs A/ (turpmāk arī Robežu neatbilstības akts). Mērnieks piedāvā šādu robežu neatbilstības risinājumu: "Robežu neatbilstības novēršanas būtība ir vērtējot zemes vienības /kadastra numurs B/ Robežu ierādīšanas lietas abrisa informāciju un saimniecības "/Nosaukums A/" (zemes vienības /kadastra numurs A/) 1985.gada "Zemes otrējās zemes lietošanas tiesību akta Nr./numurs C/" informāciju par ceļa ass novietojumu pie /Nosaukums C/, - bijušā ceļa ass novietojums nosakāms, konstatēto nesaisti (lineāro pārklāšanos)- aptuveni 1,9 metri pie apvidū neesošās robežzīmes 1 sadalot uz pusēm, robežzīme 1 netiek atjaunota. Novēršot robežu neatbilstību šajā robežposmā zemes vienības /kadastra numurs A/ platība palielinās aptuveni par 0,016 ha. Robežposmā 5-6-7, ierīkotas trīs robežzīmes un robeža noteikta no robežzīmes uz robežzīmi (lietas 83.-84.lapa).

Ar zemes vienību /kadastra numurs C/,- vērtējot zemes vienības /kadastra numurs B/ robežu novietojumu pa ceļa vidu taisnā virzienā līdz /Nosaukums C/, secināts, ka zemes vienībai /kadastra numurs C/ veidojas robežu pārklājums ar zemes vienību /kadastra numurs B/. Novēršot robežu neatbalstītu, zemes vienībai /kadastra numurs A/ pierobežnieka maiņas vieta zemes vienībai /kadastra numurs C/ ir citā novietojumā. Instrumentāli uzmērot zemes vienības /kadastra numurs C/ robežas, ceļa ass novietojums nav pareizi noteikts (lietas 83.lapa).

[9] Lietā nav strīda, ka prasītājs neparakstīja mērnieka /pers. D/ sastādīto Robežu neatbilstības aktu, norādot, ka nepiekrīt robežas novietojumam no punkta 5 līdz 6 un līdz 7, jo nav ņemta vērā 1994.gada 9.marta vienošanās (lietas 84.lapa).

Mērnieks /pers. D/ 2021.gada 4.janvārī ir sastādījis Darbu pārtraukšanas aktu, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumu Nr.1019 101.punktu, kurā noteikts, ja šo noteikumu 97.punktā minētajā gadījumā pierobežnieks robežas neatbilstības novēršanas aktu neparaksta vai nav ieradies uz robežas neatbilstības novēršanu, mērnieks sastāda darba pārtraukšanas aktu.

Līdz ar to tiesai ir jākonstatē prasītājas nekustamā īpašuma /adrese A/ un atbildētāja nekustamā īpašuma /adrese B/ robežlīnija.

[10] Atbildētājs uzskata, ka prasītājai ir piešķirta apbūves platība 0,3 ha, kas esot pierādīts ar 1962.gada 17.novembra Apbūves laukuma plānu. Zemesgabala izmēri ir 35,6 m platumā gar /Nosaukums B/ ielu un Daugavas pusē, un 84,2 m garumā.

Tiesa konstatē, ka 1962.gada 24.oktobrī /Nosaukums/ kolhoza priekšsēdētājs parakstīja Apbūves laukuma plānu, kurā ir norādīts, ka /pers. E/ piešķirts apbūves gabals 0,3 ha platībā personīgās mājas celšanai. No minētā plāna ir redzams, ka zemesgabala ar Nr./numurs H/ platums gar ceļu un /Nosaukums C/ pusē ir 35,6 m, bet garums no ceļa uz /Nosaukums C/ pusi 84,2 m. Vienlaikus plānā ir norādīts, ka visa 84,2 m garumā /pers. E/ piešķirto zemesgabalu no nākošā īpašuma šķir iela 12 m platumā (lietas 133.lapa).

Kaut arī atbildētāja apgalvojums, ka /pers. E/ bija piešķirts apbūves zemesgabals 0,3 ha platībā, atbilst 1962.gada 17.novembra Apbūves laukuma plānā norādītajam, tas nepierāda, ka prasītājas īpašuma tiesības uz zemesgabalu /adrese A/ aprobežojamas ar 0,3 ha.

Ar 1985.gada 26.oktobra Aktu Nr./numurs C/ /pers. E/ ir nodots zemesgabals 0,5 ha platībā. Saskaņā ar zīmējumu šajā aktā prasītājai nodotā zemesgabala platums /Nosaukums B/ ielas un /Nosaukums C/ pusē ir 39 m un garums vienā pusē 99 m un otrā pusē 96 m. Vienlaikus ir redzams, ka prasītājai nodotā zemesgabala platība 0,5 ha veidojas kopā ar zemesgabalu otrpus /Nosaukums B/ ielai (lietas 35. lapa).

Tiesa konstatē, ka ieraksts zemesgrāmatas nodalījumā, ka zemesgabala ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/platība ir 0,5 ha, neatbilst 1962.gada 17.novembra Apbūves laukuma plānā norādītajiem prasītājas zemesgabala izmēriem. Savukārt no 1985.gada 26.oktobra Aktā Nr./numurs C/ norādītajiem zemesgabala izmēriem ir secināms, ka /pers. E/ ir nodots zemesgabals 0,5 ha platībā, bet nodotā zemesgabala platība 0,5 ha veidojas kopā ar zemesgabalu otrpus /Nosaukums B/ ielai. Saskaņā ar zīmējumu šajā aktā prasītājai nodots zemesgabals /adrese A/ ir 39 m platumā un 99 m garumā atbildētāja īpašuma pusē, bet 96 m garumā /adrese C/ pusē (lietas 35.lapa).

Līdz ar to secināms, ka zemesgabala /adrese A/ robežlīnija /Nosaukums C/ pusē ir slīpa, jo viena zemesgabala mala ir 99 m bet otra 96 m. Tādējādi nav pamata pieņemt, ka prasītājas zemesgabala platums, mērījumu veicot taisnā leņķī, varētu būt 39 m.

Tādējādi tiesa secina, ka prasītājas zemesgabala ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/robežlīniju /Nosaukums C/ pusē nav iespējams noteikt pēc 1985.gada 26.oktobra Aktā Nr./numurs C/ norādītajiem izmēriem.

[11] 1991.gada 11.martā /pers. E/ ir uzrakstījusi iesniegumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā: piemājas zemi 0,5 ha, karjerā 0,5 ha ganīšanai un 0,5 ha pļaušanai /Nosaukums D/ (lietas 37. – 38.lapa)

1992.gada 31.martā /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padome pieņēma lēmumu Nr./numurs D/ "Par zemes piešķiršanu lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām" (turpmāk arī 1992.gada 31.marta lēmums Nr./numurs D/), ar kuru nolēma piešķirt /pers. E/ zemi kopplatībā 2,4 ha (lietas 39. – 40.lapa). Ar izrakstu no pielikuma /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 17.sesijas 1992.gada 22.decembra lēmuma Nr./numurs E/ §1 par zemes piešķiršanu lietošanā ir pierādīts, ka /pers. E/ ir piešķirta zeme kopplatībā 2,4 ha (turpmāk arī izraksts par zemes piešķiršanu lietošanā) (lietas 41.lapa).

Tiesa konstatē, ka šajā dokumentā nav norādes par prasītājas lietošanā nodotā zemesgabala robežu ielas vai ceļa pusē, kurš iet no /Nosaukums B/ ielas virzienā uz /Nosaukums C/. Līdz ar to 1992.gada 31.marta lēmums Nr./numurs D/ un izraksts par zemes piešķiršanu lietošanā – nepierāda, kur būtu jābūt prasītājas un atbildētāja īpašumu robežlīnijai.

[12] 1992.gada 20.novembrī ir sastādīts zemes lietojuma robežu ierādīšanas akts, saskaņā ar kuru zemes ierīcības firmas Zemesprojekts inženieris /pers. H/ ierādīja dabā /pers. E/ pastāvīgā lietošanā piešķirtās zemes robežas. Aktā norādīts, ka gab.1 robeža ierādīta posmā 1 – 3 pa sauszemes līnijām no robežpunkta uz robežpunktu, posmā 3 – 4 pa koplietošanas ceļa malu, posmā 4 – 1 pa ceļa vidu (lietas 43.– 44.lapa).

Saskaņā ar šajā aktā esošo shēmu un zemes lietojuma robežu aprakstu, robeža, par kuru ir strīds šajā lietā, ir attēlota pirmā zemesgabala robežpunktu aprakstā 4 – 1 (lietas 44.lapa). Šis no lietā iesniegtajiem ir agrākais dokuments, kurā parādās informācija par prasītājas zemesgabala robežu uz tagadējā atbildētāja zemesgabala pusi.

[13] Saskaņā ar izrakstu no Latvijas Republikas Rīgas rajona /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padomes 1993.gada 15.decembra lēmuma Nr./numurs F/ "Par zemes piešķiršanu lietošanā" /pers. F/ tika piešķirta pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām zeme 0,3 ha platībā piemājas saimniecības veidošanai /adrese B/ (lietas 60.lapa).

1994.gada 8.martā ir sastādīts Zemes robežu ierādīšanas akts, saskaņā ar kuru Valsts zemes dienesta Rīgas rajona nodaļas inženieris /pers. I/ ierādīja dabā /pers. F/ piešķirtās zemes robežas. Aktā ir zemes vienības shēma ar aprakstu. Aprakstā norādīts, ka robeža ierādīta posmā 1 – 5 pa ceļa vidu (lietas 62.– 63.lapa).

Tiesa konstatē, ka šo aktu ir parakstījusi /pers. E/, kas bija zemnieku saimniecības vienības "/Nosaukums A/" lietotāja, gan arī piemājas saimniecības /adrese B/ zemes lietotājs /pers. F/.

Līdz ar to tiesa secina, ka abu pušu zemes vienību īpašumu robeža ir noteikta pa ceļa vidu.

[14] Starp pusēm ir strīds par ceļa atrašanās vietu, kuram pa vidu ir nosakāma abu īpašumu robeža. Lietā nav strīda, ka ceļš ir saglabājies tikai no /Nosaukums B/ ielas puses, bet tālāk ceļš nav saskatāms.

Tiesa konstatē, ka pirmo reizi informācija par to, ka pušu īpašumu robeža iet pa ceļa vidu, parādījās 1992.gada 20.novembrī firmas Zemesprojekts inženiera /pers. H/ sastādītajā zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktā, ar kuru zemes robežas ir ierādītas /pers. E/. Pēc tam arī 1994.gada 8.martā Valsts zemes dienesta Rīgas rajona nodaļas inženiera /pers. I/ sastādītajā Zemes robežu ierādīšanas aktā, saskaņā ar kuru ierādīja dabā /pers. F/ piešķirtās zemes robežas, ir norādīts, ka pušu īpašumu robežlīnija iet pa ceļa vidu.

Tomēr ne /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padomes 1992.gada 31.marta lēmumā Nr./numurs D/, ne 1992.gada 20.novembrī firmas Zemesprojekts inženiera /pers. H/ sastādītajā zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktā nav atspoguļoti prasītājas zemesgabala /adrese A/ izmēri vai kādi citi rādītāji, lai nepastāvot dabā kupicām un ceļam būtu iespējams noteikt zemesgabala robežas.

Tiesa, apskatot faktisko situāciju dabā, secina, ka dabā ir saskatāms tikai ceļa sākums no /Nosaukums B/ ielas puses. Tālāk uz /Nosaukums C/ pusi ceļa aprises nav iespējams konstatēt ne ceļa vidu, ne arī pašu ceļu.

Tiesa atzīst par pamatotu /pers. D/ atzinumā norādīto, ka robeža starp pierobežniekiem ir nosakāma no robežpunkta uz robežpunktu, jo ceļa vidus izņemot sākumposmā nav nosakāms.

[15] Nav apstrīdams, ka /Nosaukums B/ ielas pusē starp pušu īpašumiem nepārprotami ir redzams ceļš. Līdz ar to tiesa atzīst par pamatotu /pers. D/ Robežas neatbilstības aktā norādīto 5.robežpunktu par robežas sākumpunktu starp prasītājas un atbildētāja īpašumiem /Nosaukums B/ ielas pusē.

Savukārt 6. un 7.robežpunkta atbilstību nosacījumam, ka robeža iet pa ceļa vidu, tiesa nevar konstatēt. Tiesas ieskatā 7.robežpunkts ir nosakāms sekojoši.

Tiesa nevar vidusceļa noteikšanai paļauties uz 1985.gada 26.oktobra Zemes otrējās lietošanas tiesību Aktā Nr./numurs C/ prasītājas zemesgabala izmēriem, kas ir norādīti atšķirīgi no 1962.gadā norādītajiem izmēriem. Turklāt tiesa ņem vērā, ka 1985.gada 26.oktobra Aktā Nr./numurs C/ prasītājai lietošanā nodotā zemesgabala platība /adrese A/ atsevišķi nav noteikta, bet kopā ar citu zemesgabalu. Savukārt 1992.gada 31.marta /Pagasta nosaukums/ pagasta Tautas deputātu padome pieņēma lēmumu Nr./numurs D/, ar kuru /pers. E/ nolēma piešķirt zemi kopplatībā 2,4 ha, bet šis lēmums nedod iespēju konstatē zemesgabala ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/platību un robežas. Līdz ar to nav pierādījumu, ka prasītājai ir piešķirts, ierādīts un fiksēts zemesgrāmatā zemesgabals atbilstoši 1985.gada 26.oktobra Zemes otrējās lietošanas tiesību Aktā Nr./numurs C/ norādītajām robežām.

Tā kā lietā nav neviena pierādījuma, kurā būtu fiksēts ceļš starp abu pušu īpašumiem /Nosaukums C/ pusē, tad tiesa atzīst, ka nosakot pušu īpašumu robežlīnijas noteikšanai par pamatu ir ņemami dati, kuri nav apstrīdēti.

Tāds ir 1994.gada 8.martā Valsts zemes dienesta Rīgas rajona nodaļas inženiera /pers. I/ sastādītais Zemes robežu ierādīšanas akts, kurā ir norādīts, ka atbildētāja īpašuma izmēri ir noteikti: /Nosaukums B/ ielas pusē atbildētāja zemesgabala platums ir 25 m, bet /Nosaukums C/ pusē 34 m. Kā arī 1962.gada 24.oktobra Apbūves laukuma plānu, kurā noteikts, ka /pers. E/ ir piešķirts zemesgabals, kura izmēri /Nosaukums C/ pusē ir 35,6 m, bet garums no ceļa uz /Nosaukums C/ pusi 84,2 m.

No atbildētāja īpašuma robežas ar nekustamo īpašumu /adrese D/ ir nomērāmi 34 m uz prasītājas īpašuma pusi. Mērījumu veicot pa īpašumu /Nosaukums C/ pusē.

Savukārt no prasītājas īpašuma robežas ar nekustamo īpašumu /adrese D/ nomērāmi 35,6 m uz atbildētāja īpašuma pusi. Mērījumu veicot pa līniju, kur beidzas prasītājas īpašums ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/un sākas īpašums ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs C/nekustamā īpašuma /adrese A/ un /adrese D/ robežpunktā. Attālums, kas rodas starp šiem punktiem ir sadalāms uz pusēm un šajā vietā noliekams 7.robežpunkts.

6.Robežpunkts novietojams uz līnijas vienādās daļās starp 5. un 7.robežpunktu.

[16] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja visus tiesāšanās izdevumus.

Ar 2021.gada 17.marta rēķinu un maksājuma uzdevumu ir pierādīts, ka prasītājai ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi 851,03 *euro*, savukārt ar 2021.gada 23.decembra rēķinu un maksājuma uzdevumu ir pierādīts, ka prasītājai ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi 484 *euro* (lietas 172. – 175.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "b" apakšpunktu un ceturto daļu no atbildētāja par labu prasītājai ir piedzenami izdevumi par zvērināta advokāta juridisko palīdzību 1335,03 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.pantā noteiktajam no atbildētāja par labu prasītājai ir piedzenama prasītājas samaksātā valsts nodeva 70 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,37 *euro*, kopā 75,37 *euro*.

Ņemot vērā minēto, no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami tiesāšanās izdevumi 1410,40 *euro*.

[17] Sprieduma labprātīgai izpildei ir nosakāms termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 34., 41., 93., 96., 96., 193.pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Noteikt nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra apzīmējums /kadastra numurs A/, un nekustamā īpašuma /adrese B/, kadastra numurs /kadastra numurs B/, robežlīniju no robežpunkta uz robežpunktu.

Noteikt 5.robežpunktu atbilstoši /pers. D/ 2020.gada 28.decembra Robežas neatbilstības novēršanas akta Robežu shēmā norādītajam 5.robežpunktam.

Noteikt 7.robežpunktu:

· no nekustamā īpašuma /adrese B/, kadastra numurs /kadastra numurs B/, robežas ar nekustamo īpašumu /adrese D/, nomēra 34 m uz nekustamā īpašuma ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/, /adrese A/, pusi. Mērījumu veicot pa īpašuma robežu /Nosaukums C/ pusē;

· no nekustamā īpašuma ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/, /adrese A/, robežas ar nekustamo īpašumu /adrese C/, nomēra 35,6 m uz nekustamā īpašuma /adrese B/, kadastra numurs /kadastra numurs B/, pusi, pa līniju, kur beidzas nekustamais īpašums ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs A/un sākas nekustamais īpašums ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs C/;

· attālumu, kas rodas starp šiem punktiem sadalīt uz pusēm vienādās daļās, kur noteikt 7.robežpunktu.

Noteikt 6.robežpunktu uz līnijas, kas novilkta no 5.robežpunkta uz 7.robežpunktu.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 1410,40 *euro*.

Samaksa veicama /pers. C/, personas kods /personas kods/, norēķinu kontā Nr./konta numurs/, AS "/Bankas nosaukums/".

Noraidīt prasību daļā par /pers. C/, personas kods /personas kods/, noteikto robežu kārtību.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, 2022.gada 1.jūnija, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese E.Stivriņa

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.